

Pestprotocol Openbaar VMBO&MAVO Zeist

Versie juli 2023

Inhoudsopgave

Inleiding

1. Pesten

- 1.1 Wat is pesten?
- 1.2 Wat is digitaal pesten?
- 1.3 De gepeste leerling
- 1.4 De pester
- 1.5 De meelopers en de andere leerlingen
- 1.6 De gevolgen van pesten

2. Het pestprotocol

- 2.1 Uitgangspunten
- 2.2 De aanpak
- 2.3 Preventieve maatregelen
- 2.4 Praktische maatregelen

3. De rolverdeling

- 3.1 De vakdocent, ondersteunend personeel en medeleerlingen
- 3.2 De mentor
- 3.3 De anti-pestcoördinator
- 3.4 De teamleider
- 3.5 De schoolleider

Inleiding

Dit is het pestprotocol van het Openbaar VMBO&MAVO Zeist (OVMZ). Hierin staan de richtlijnen die wij hanteren bij geconstateerd pestgedrag en de voorwaarden en activiteiten die pesten kunnen voorkomen.

We hebben dit protocol geschreven zodat leerlingen, schoolpersoneel en ouders kunnen lezen wat er op school gedaan wordt om een veilig schoolklimaat te creëren voor iedereen. In het Veiligheidsbeleid OVMZ hebben wij beschreven wat er gebeurt om hiervoor te zorgen.

Voor het OVMZ is het van belang dat alle leerlingen zich veilig voelen op school. De afgelopen jaren zijn er veel activiteiten ontwikkeld om o.a. groepsdynamica en mediawijsheid standaard terug te laten komen in diverse leerjaren. Het team zorgt ervoor dat de geplande activiteiten rondom dit onderwerp tot stand komen.

We hopen van harte dat dit protocol bijdraagt aan een fijne tijd op onze school voor iedereen!

1. Pesten

1.1 Wat is pesten?

Pesten is een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meer personen proberen een andere persoon fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen. Er zijn drie basale kenmerken van pesten. Ten eerste heeft de pester de bedoeling iemand leed te berokkenen (intentie). Ten tweede vindt het pesten herhaaldelijk en over een langere periode plaats (herhaling over tijd). Ten derde is er een verschil in macht tussen dader en slachtoffer (machtsverschil). Pesten kan zich op verschillende manieren manifesteren. Voorbeelden:

- Verbaal: vernederen, belachelijk maken, beledigen, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken;
- Fysiek: trekken aan kleding, duwen, schoppen, slaan, krabben, knijpen, aan haren trekken;
- Materieel: spullen opeisen, afpakken of kapot maken;
- Uitsluiting: iemand negeren, weglopen, de rug naar iemand keren, geen deelname aan activiteiten; – indirect: roddelen, anderen aanzetten iemand buiten te sluiten;
- Achtervolgen: opjagen en achternalopen, klemzetten of rijden, opsluiten; – afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen plagen en pesten. Bij plagen is er sprake van incidenten. Plagen gebeurt vaak spontaan, is niet van lange duur en is onregelmatig. Bij plagen zijn leerlingen gelijk aan elkaar. Plagen gebeurt zonder kwade bijbedoelingen waardoor de geplaagde geen blijvende psychische en/of fysieke schade oploopt. De geplaagde is in staat zich te verweren.

1.2 Wat is digitaal pesten?

Digitaal pesten, ook wel cyberpesten genoemd, is het pesten via elektronische middelen, zoals e-mail, mobiele telefoon en het internet. Het pesten zelf is meestal niet anders dan bij traditioneel pesten: het gaat vaak om uitschelden, belachelijk maken en buiten sluiten. De impact en de aanpak is wel anders. Enkele voorbeelden:

- beledigen via What's App, mail of chat;
- misleiden via internet of mobiele telefoon;
- bedreigen via internet of mobiele telefoon;
- roddelen via internet
- inbreken in iemands mailbox of chatprogramma;
- wachtwoorden veranderen, stelen en misbruiken;
- foto's en video's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen;
- privé gegevens op een site plaatsen;
- virussen sturen.

1.3 De gepeste leerling

Een kind wat kans loopt om gepest te worden, kan de volgende kenmerken in meerdere of mindere mate bezitten: een kind is vaak fysiek zwakker dan gemiddeld, heeft een negatief zelfbeeld en ziet zichzelf dan ook als onaantrekkelijk en waardeloos. Het is minder zelfverzekerd, wat verlegen, gevoelig en introvert. Kortom, het is een kind waarvan je zegt dat het niet weerbaar is.

Kinderen die gepest worden, zoeken ieder voor zich een manier om daarmee om te gaan. Grofweg zijn deze manieren in twee categorieën in te delen: teruggetrokken, passief gedrag en uitlokkend, provocerend gedrag. Het passieve gedrag uit zich in zich nog meer terugtrekken, huilen, zich angstig en onzeker voelen. De reactie van het kind bevestigt dus het gedrag waardoor het gepest wordt. Het provocerende gedrag uit zich in boos worden en terugvechten, in ieder geval een poging daartoe.

1.4 De pester

Pesters hebben over het algemeen een agressief reactiepatroon. Jongens die pesten, combineren dat meestal met fysieke kracht. Pesters hebben vaak een positievere houding tegenover geweld dan hun leeftijdsgenoten. Zij kunnen zich vaak slecht inleven in hun slachtoffers en voelen zich nauwelijks verantwoordelijk voor hun daden. Pesters zijn alleen niet geliefd bij leerlingen die bang voor ze zijn. De rest van de klas blijft pestkoppen leuk vinden. Pesten wordt zelfs vaak strategisch ingezet: het maakt populair. Pesters kiezen daarom voornamelijk 'zielige' en 'onpopulaire' slachtoffers uit om geen sociale status te verliezen.

1.5 De meelopers en de andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen. Het kan echter ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er gepest wordt. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen. De aanwezigheid van een vriendengroep die toekijkt en niet optreedt tegen het pesten, vergroot de kans dat het pesten doorgaat. Leeftijdsgenoten kunnen een beschermende werking hebben, wanneer zij vriendschap sluiten met of opkomen voor de leerling dat gepest wordt.

1.6 De gevolgen van pesten

Pesten is niet alleen schadelijk voor de gepeste leerling, maar ook voor de pester zelf en voor niet betrokken toeschouwers.

Gevolgen voor de gepeste leerling

Een eenmalige pestervaring is zelden erg traumatiserend, ook als die heel ernstig is. Vooral leerlingen die herhaaldelijk en op verschillende manieren zijn gepest, hebben last van sociale en emotionele problemen. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat gepest worden gevoelens van eenzaamheid en depressie vergroot en bestaande problemen verergert. Slachtoffers gaan zichzelf door het pesten minder leuk vinden, vertrouwen hun leeftijdsgenoten niet en zijn bang om naar school te gaan. Die gevoelens kunnen leiden tot verder isolement en diepere depressie en nog meer pestgedrag uitlokken. Leerlingen die aan het begin van het schooljaar gepest worden, hebben een aanzienlijk grotere kans dat ze zes maanden later in datzelfde schooljaar ook gepest worden. Bovendien hebben ze vaker last van psychosomatische klachten, zoals hoofdpijn, slaapproblemen, buikpijn, bedplassen en vermoeidheid.

Gevolgen voor pesters

De gevolgen voor pesters zijn op korte termijn nog niet negatief. Zolang ze op school zitten, kunnen ze zich vaak goed staande houden. Hun schoolprestaties zijn beter dan die van gepeste leerlingen en hun populariteit en zelfwaardering zijn ook groter. Vaak is er wel sprake van een zogenaamde schijnpopulariteit: klasgenoten bewonderen de pesters, maar tegelijkertijd zijn ze ook bang voor ze. Ze lijken populair, maar zijn het daadwerkelijk niet. Op de lange termijn kunnen pesters echter wel sociale problemen krijgen. Een pestende leerling leert dat het doelen kan bereiken zonder op een sociaal aangepaste manier met anderen te onderhandelen. Daardoor kan hij uiteindelijk onaangepaste gedragspatronen krijgen.

Gevolgen voor klasgenoten

De hele klas kan last hebben van pesten. De verstoring en afleiding die het pesten veroorzaakt hinderen het leren. Op dagen waarop niet-betrokken kinderen iemand gepest zien worden, vinden ze school minder leuk. Leerlingen die dagelijks geconfronteerd worden met pesten krijgen bovendien de boodschap dat toeschouwers niet ingrijpen, slachtoffers verdienen wat ze krijgen, macht belangrijker is dan rechtvaardigheid en dat volwassenen niet goed voor kinderen zorgen.

2. Het pestprotocol

2.1 Uitgangspunten

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaan aanpakken. Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; docenten, onderwijsondersteunend personeel, directie, ouders en leerlingen;
- De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren;
- Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten;
- De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt. Een stappenplan is ontwikkeling.;
- De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.

2.2 De aanpak

De algemene verantwoordelijkheid van de school

De school zorgt dat alle medewerkers voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school. De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

Bij erkenning pesten: steun bieden aan de leerling die gepest wordt

Er wordt naar de leerling geluisterd en het pestprobleem wordt serieus genomen. Ook wanneer iemand anders de docent/mentor/teamleider op de hoogte stelt van waargenomen signalen, wordt gekeken of deze signalen herkend worden en wordt nagegaan wat een mogelijke oorzaak kan zijn. Met de leerling wordt gekeken naar mogelijke oplossingen voor het pestprobleem. Indien nodig aanbieden van hulp door de orthopedagoog.

In gesprek met de dader(s)

Het is namelijk van belang dat er met zowel het slachtoffer als met de daders in gesprek gegaan wordt. Soms zal bekend zijn wie de pester is en soms niet. Wanneer niet bekend is wie de pester is zal er getracht moeten worden om dit te achterhalen.

Wanneer het mogelijk is, wordt een driegesprek georganiseerd met de dader en het slachtoffer. Dit alleen als de dader en het slachtoffer hiertoe bereid zijn.

Contact met ouders/verzorgers

Er wordt contact opgenomen met de ouders/ verzorgers van deze leerlingen. Zowel met de ouders/verzorgers van de gepeste leerling als met de ouders/verzorgers van de pester.

Ouders/verzorgers en leerlingen kunnen worden verwezen naar:

- Het gratis telefoonnummer 0800-5010 (voorheen de onderwijstelefoon).
- www.pestweb.nl. Zij kunnen antwoord geven op vragen van ouders/verzorgers. Zij zijn ook per telefoon te bereiken: 0800 2828280 of mobiel 0900 2828280, elke schooldag van 2 tot 5 uur.
- www.mediawijsheid.nl, www.mediaopvoeding.nl, <https://www.hoezomediawijs.nl/> en www.mediawijzer.net

2.3 Preventieve maatregelen

Voor een sociaal en veilig leerklimaat in de klas werken we onder andere met lesmateriaal van TMI. Elke mentor heeft bij de start van het nieuwe schooljaar aandacht voor positieve groepsdynamica. Er is een programma dat mentoren (jaar 1 en 2) volgen en waarbij in het bijzonder aandacht is voor een goede en veilige start voor elke leerling. Aan de hand van kennismakingsopdrachten en spellen leren de leerlingen elkaar kennen.

In leerjaar 1 volgen alle klassen tot en met de herfstvakantie Rots & Water-training, na de herfstvakantie loopt dit door voor de leerlingen die dit nodig hebben. Dit kan zowel gericht zijn op zelfvertrouwen opbouwen als op beter reageren op en verplaatsen in de medeleerlingen.

Op OVMZ besteden we aandacht aan de “week tegen het pesten” in alle leerjaren. Tijdens de mentorlessen besteden mentoren ook veel aandacht aan de sociaal emotionele ontwikkeling en waar nodig aan het veilige klimaat in de klas. Hiervoor worden mentorlessen uit verschillende methodes gebruikt.

In leerjaar 1 verzorgt Bureau HALT een voorlichting over ‘invloed van de groep’ en in leerjaar 2 verzorgt TMI een workshop over ‘online shaming’.

OVMZ heeft een nauwe samenwerking met de wijkagent. De wijkagent wordt bijvoorbeeld ingezet op het moment dat er incidenten zijn met leerlingen van verschillende scholen.

2.4 Praktische maatregelen

De scholengroep besteedt aandacht aan de sociale en fysieke veiligheid van haar leerlingen en medewerkers. Naast een aantal fysieke hulpmiddelen zijn er tijdens wisselmomenten en in de pauzes diverse medewerkers die toezicht houden.

3. Rolverdeling

Het OVMZ pakt het pesten aan vanuit de ondersteuningsstructuur. Hierin spelen de mentor, de antipest-coördinator en de teamleider een belangrijke rol. Verder kunnen de kernpartners ook betrokken worden in het stappenplan.

3.1 De vakdocent, ondersteunend personeel en medeleerlingen

De vakdocenten en medeleerlingen hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen bij de betreffende mentor om hulp in gang te zetten.

3.2 De mentor

De mentor is verantwoordelijk om met het slachtoffer en/ of de pester in gesprek te gaan (zie aanpak). Wanneer hij/zij vragen heeft kan er een beroep gedaan worden op de antipest-coördinator, de orthopedagoog of de teamleider. Wanneer er sprake is geweest van pesten zal de mentor een terugkoppeling geven aan de teamleider zodat hij/zij op de hoogte is.

3.3 Antipest- coördinator

Het team sociale veiligheid kan bij situaties rondom pesten advies geven over hoe te handelen. Zowel de leerlingen, de mentor als de teamleider kan hier gebruik van maken. Indien nodig geeft de antipest-coördinator individuele begeleiding aan de betrokken leerlingen en verwijst ouders door naar externe hulpverlening voor hun kind.

3.4 De teamleider

De teamleider is in eerste instantie niet betrokken. Wanneer er een pestgeval heeft plaats gevonden zal de mentor de teamleider een terugkoppeling geven. Indien nodig kan er een beroep gedaan worden op de teamleider voor ondersteuning tijdens de aanpak.

3.5 De schoolleider

De teamleider kan de schoolleider inschakelen als er sprake is van een zeer ernstig pestprobleem. De schoolleider kan in dit geval ingrijpen: het oproepen van ouders, aangifte bij de politie, contact met vertrouwensinspecteur, interne contactpersonen en externe vertrouwenspersoon schorsing en eventuele verwijdering van school behoren dan tot de mogelijkheden.